

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe ună anū 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe anū 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

ANULŪ XLVIII.

Mercuri 13 (25) Februaru

1885.

Nr. 34.

Brașovū, 12 (24) Februaru 1885.

Multū sgomotū au făcutū foile maghiare cu nisce toasturi, ce s'au ținutū în timpul pauzei la balul românū din Clușiu. Amū cetitū prin ȝiarele din Pesta telegrame lungi despre aceste toasturi. S'a ȝisū chiar cā ele au inauguratū „era frāțietāții“ între Romāni și Unguri și cā de aceea au o „însemnătate epocală.“

„ȝiarulū guvernamentalū din Clușiu „Magyar Polgar“ scrie unū articolū de fondū lungū spre a ne dovedi, cā „balulū inteligenței romāne din Clușiu a pusū fundamentulū la rezolvarea cestiunei romāne.“

E fōrte caracteristicū și comicū modulū prin care fōia mamelucilorū armēno-maghiari din Clușiu crede a deslegā cestiunea romānā.

Pe terēmulū politicū fōrte cu greu ne vomū putē apropia unii de alȝii, ȝice „Magyar Polgar.“ Prin urmare nu ne rēmāne decātū terēmulū socialū. „Salutāmū dar idea ce a fostū sulevatā la balulū inteligenței romāne din Clușiu, cā trebuie se cātāmū a ne înțelege pe cale socialā.“

Va se ȝicā dupā „Magyar Polgar“ nu trebuie sē se facā alta, decātū ca la fiecare balū, sēu concertū, sēu nuntā romānescā sē mērgā cāȝiva Maghiari și sē bea cu oșpeții de fațā romāni în prosperarea frāțietāții lorū prezente ori viitoare, pentru ca cestiunea romānā sē fie rezolvatā, fārā ca acēsta se coste pe societatea maghiarā sēu pe guvernū măcarū unū banū frāntū, cāci Romāni ișī vorū ȝinē de onōre de a ospētā pe cei cari fi vorū onorā cu cinstita d-lorū prezentā.

Este așā de ciudatū și de ridicolū tōtā afacerea cu pretinsele toasturi de „înfrățire“ din Clușiu, încātā chiar și „Kol. Közlöny“ colegulū lui „Magyar Polgar“, care asemenea se hrānesce din fondulū reptilelorū, nu pōte decātū sē rȝdā cu hohotū asupra telegramelorū „epocale“, ce s'au trāmisū la Peșta din incidentulū acela.

Cānd ni-a sositū și nouē telegrama „epocală“ dela biroulū de corespondență din Peșta amū înțelesū îndatā, cā aici se tractēzā de-o manevrā din cele multe, cari au de scopū a seduce opiniunea publicā asupra adevēratelorū relaȝiunī dintre Romāni și Unguri.

Cunōscemū prea bine patriotismulū Romānilorū din Clușiu și de aceea nu ne venea nicīdecum a crede, ca ei în aceste momente sē fi datū privilegiu la o asemenea nedēmā demonstratiune, prin care trebuia sē se vatēme nobilitulū sēmțū alū Romānului, nu mai puținū ca și a Ungurului.

Este nedemnū și imoralū de a trage o causā atātū de sēntā și mare ca ceea a împācārei dintre douē popōre conlocuitoare în noroiulū scoriturilorū sensaȝionale ale reporterilorū jidovesci. Este nedemnū și ofensātorū decā unū organū alū guvernului nu se sfiesce de a lega cestiunea romānā de nisce toasturi aduse la o petrecere între pāhare, cari orȝicum sē fi fostū și orȝicine sē le fi ȝinutū n'au pututū avē nici o importanță politicā, precum a observarū și unulū dintre toastanȝii romāni.

Din acēsta causā nu vomū publica toasturile d-lorū Dr. Silași și Coroianu, ce le-amū primitū cu poșta din urmā. Motivulū ce i-a îndemnatū pe numiȝii domni de a ne trāmite tecstulū vor-

birilorū d-lorū flū stimāmū. Fațā cu sgomotulū ce s'a făcutū, dēnșii simȝiau necesitatea de a documentā, cā nu le-a pututū trece prin gāndū de a se face unēlta unorū demonstraȝiunī înjositoare și nepatriotice. Nu ne-amū îndoitū de acēsta.

Repeȝimū nu ne-amū îndoitū nicīdatā în adevēratulū patriotismū alū Romānilorū din Clușiu, și sperāmū, cā incidentulū din urmā fi va convinge și mai multū cātā precumpānare a pașilorū și vorbelorū sale și cātū tactū pretinde în gravele împrejurārī actuale acestū patriotismū dela dēnșii, ori și unde vorū venī în atingere cu Maghiarii.

Sē ne permitā însă frāții noștri de a le spune cu tōtā sinceritatea, cā cu ocaziunea petrecerei dela 12 l. c. au comisū dupā părerea nōstrā marea erōre de a privi pe procurorulū regescū, pe președintele oficiului orfanalū pe protonotariulū comitatensū și pe judele orfanalū, cari au luatū parte la aceea petrecere, ca reprezentanȝi ai Maghiarilorū.

Fārā a ne atinge de onorabilitatea amintitilorū funcȝionari, credemū cā nu vomū greși, dacā vomū susȝinē, cā ei la balulū din Clușiu n'au pututū sē reprezente decātū pe guvernū, pe acelașū guvernū, a cārui unelte au avutū cutezanȝa de a face capitalū pentru scopurile lorū meschine politice și din acea simplā și nevinovatā petrecere.

Rușii în Asia centrală.

Nici unii dintre diplomaȝii europeni nu urmārescū planurile lorū cu atāta tenacitate și cu atāta consecință ca diplomaȝii ruși. De multe ori omulū crede, cā Rusia s'a abātutū din drumulū, care-lū urmāresce cu o consecință de ferū. Din timpurile cele mai vechi Rușii au tinsū spre Orientū. Pānā a fostū Turcia tare și mare ea a împedecatū pe Ruși de a 'și întinde domnia lorū spre Constantinopolū, cheia Orientului. Ėr dupā ce a cāduțū puterea Turcilorū în Europa, a împedecatū pe Ruși în drumulū lorū cātrā Constantinopolū Austria, Franța și Anglia. Ėr mai cu sēmā Anglia a sārītū în spatele Rușilorū ca unū zāvodū. Rușii în mai multe rēnduri au ajunsū cu armatele sale pānā aprōpe de porȝile Constantinopolului, dēr li s'au luatū bucătura chiar din gurā.

Rusia vēȝendū cā pe drumulū acesta nu pōte ajunge la scopulū ce-lū urmāresce de sute de ani, a luatū altū drumū, care mai curēndū sēu mai tārȝiu o va duce la scopulū ce-lū urmāresce cu atāta tenacitate. Rusia voesce sē lovēsā într'o bunā dimiņēā tocmai în inimā pe Anglia, care în totdeuna a oprītū pe Ruși în drumulū lorū spre Constantinopolū, ea voesce sē lovēsā pe Anglia în India.

Rusia ișī urmāresce planurile sale în Asia centralā, unde a făcutū de cāȝiva ani mari progrese și anexiunī teritoriale. Ministrulū actualū Gladstone făcēndu-șī odatā bilanțulū în politica esternā, care a urmārit'ō ministeriile englesesci, ce au purtatū numele sēu, va afla, cā elū a contribuitū prea multū, pentru ca diplomaȝii ruși sē 'și realizeze planurile lorū orientale. Barierele care le puseseră odiniōrā Palmerston Rușilorū, ca sē nu pōtā strābate la strēmtoarele Mării, cine le-a ruptū? Cine s'a învoitū, ca prin tratatulū ce s'a încheiatū la Londra în 1871 sē se desființeze neutralitatea Mării Negre? Cine a deschisū drumulū colonelōrū rusesci peste Balcani detragēndū simpatiile lumī civilizate pentru Turci prin compania de atrocitāȝi? Cā nu s'a executatū tratatulū dela San-Stefano, ci în loculū lui s'a pusū tratatulū dela Berlinū nu e vina lui Gladstone, cāci de ar fi cārmitū elū în 1878 Anglia n'ar fi făcutū nici o opoziȝiune în contra acestui tratatū. Cum a respłatītū Rusia acēstā amicitāā acēstā umblare a primului ministru alū Britaniei dupā favōrea ȝarului? Istoria va pronunȝa asupra lui Gladstone odatā o judecatā asprā.

Motivulū celū adevēratū, care a' făcutū pe Anglia sē fie îngrijatā pentru Orientū, a fostū India. Pe cānd Beakonsfield a nāsuitū dupā o apērare efectivā, a Indiei, prin aceea cā a ocupatū unele puncte strategice, în Afganistan, creȝū Gladstone a ajunge acelașū scopū printr'o convenȝiune cu Rusia. Chiar pe la 1873, cānd ocuparā Rușii Chiva, schimbā Gladstone cāteva note cu Gorciacovū, care aduse lucrulū acolo, ca amēndouē împērāȝiile sē respecteze fruntariile Afganistanului și sē privēsā acēstā țērā ca neutralā între posesiunile centrale asiaticale ale Rusiei și ale Reginei Victoria. Guvernulū rusescū privi în acēstā convenȝiune o provocare de a supune tōte popōrele, care pānā atuncea erau independente. Opera cuceririi, care începū la 1869 dela Marea Caspicā se terminā sub guvernulū lui Gladstone. Incā în anulū 1875 au ocupatū Rușii Canalulū Cocand și apoi în anulū următorū l'au anexatū ca teritorū Fergana. În acelașū anū supuse Scobelev Cara-Cirgissii. A mai rēmāsū între teritorulū rusescū și între Afganistanū numai teritoriulū dela Merv și alū Turcomanilorū din Bocara. Indatā dupā rēșboiulū cu Turcii, începurā Rușii cu Teke-Turcomanii rēșboiu sub cuvēntū, cā acestia supērā caravanele rusesci. Acēstā sciire produse mare larmā în Londra. Sē făcurā reclamaȝiunī în Petersburg și împēratulū Alexandru II declarā, cā nu va cuceri și ocupa Mervulū. Rușii sub Skobelev ocuparā fortārēta.

Alexandru II ș'a ȝinutū cuvēntulū dar fiulū sēu n'a fostū obligatū și așā în Februarie 1884 Rusia ișī anexā Mervulū. Iuțēla cu care se apropiā Rușii de fruntarele Afganistanului a speriatū și pe Gladstone. Se ȝicea cā Mervulū este cheia cātrā Heratū și Heratulū cheia cātrā Afganistanū. Alexandru II și Gorciacovū murise, Ėr marginile Afganistanului despre nordū erau fōrte nesigurū defnitate și așā Gladstone cerū sē-se fixeze acele grānițe. Anglia cāpātā dupā cucerirea Mervului asigurarea din partea Rusiei, cā amēndouē gvernele vorū regula grānițele nordice ale Afganistanului. Comisiunea englesā aștēptā de mai multe luni la fața locului, dar delegaȝii ruși nu mai sosescū.

Acum Rușii se folosescū de situaȝiunea strēmtoarā în care se aflā Anglia fațā cu Egiptulū și cu întreprinderile coloniale ale Germaniei în Africa spre a înșintā repede spre Heratū. Deja colōnele rusesci, cari înaintēzā pe douē carārī se aflā la jumētate drumulū între Mervū și Heratū și suntū numai vre-ō 120 de miluri depārtaȝi de Heratū. Guvernulū englesū a făcutū reclamaȝiunī din cauza acestei înaintārī la Petersburg, dar pānā acum n'a primitū nici unū rēspunsū. Intr'aceea guvernulū ȝarului a înșarcinatū p'unū inginerū cu numele Lessar cu o misiune specialā la cabinetulū din Londra. Precum se vede misiunea lui Lessar are de scopū de a dobēndi dela Anglia consimțēmēntulū pentru aceea, cā Rusia sē anecteze teritoriulū dintre riurile Heri-Rud și Murgab, care se ȝine deja de Afganistanū. Pre cānd însă Lessar negociēzā, cāzaciū lui Kamarov au și ocupatū acestū teritoriu.

Este întrebare, ȝice „N. fr. Presse,“ decā Rușii se vorū mulțami cu atātū sēu vorū continua marșulū lorū spre Heratū. Acēsta va depinde pōte și dela desvoltarea ce-o vorū luā lucrurile în Egiptū și în Sudanū. În șēdinȝa dela 20 Febr. c. secretarulū de statū Cross a declaratū, cā eventuala încercare a Rusiei, de a ocupa Heratulū pōte avea cele mai seriōse urmārī. Este întrebare însă, decā acēsta amenințare va intimidā cabinetulū din Petersburg așā ca sē renunțe la realizarea programului sēu privitorū la Asia centralā. Dar și paciēnȝa Angliei va avē unū sfārșitū și atuncī în loculū lui Gladstone pōte veni altulū la cār mā, care se pōrte o politicā mai energicā, dar nu sē pōte sci dacā nu va fi atuncī prea tārȝiu pentru dominaȝiunea englesā în India, care este amenințatā din partea puterei nordice.

Din Sudanū.

Armata englesā din Sudanū se retrage dinaintea armatei Mahdiului, care înaintēzā spre nord-ostū cu forțe mari. Unū raportū oficialū comunicā cā 400 de infanteriști de ai Mahdiului, ajungēndū la 16 Februaru n. în apropiere de Abuclea, au întreținutū unū focū bine ȝințitū dar neregulatū asupra taberei englese dela Abuclea, comandatā de Buller. Perderile Englesilorū suntū de 16

omeni, între cari 4 oficeri. Deși tabără poate rezista în contra unei puteri mari, totuși fiindu espusă pré multu focului dușmanului, e probabil că Buller se va retrage spre Gakdul, îndată ce va primi de acolo cămile.

O scire din Corti comunică că generalul Stewart a murit în Gakdul în urma ranelor ce le-a primit în luptă cu Sudanezii. Acastă scire a făcutu o adencă impresiune asupra trupelor englese.

Instrucțiunea și patriotismul.

Nu de multu „Românul” se plânse, că frații noștri de dincolo nu dau destule probe de adevăratu patriotismu. Unu anonim răspundendu „Românului” pune întrebarea: „Ore lipsa unui adevăratu patriotismu, seu naționalismu, nu provine la noi d'acolo că nu avem destui omeni capabili și instruiți?” Același anonim se ocupă apoi de starea instrucțiunei în România și dice între altele:

„Institutele noastre de învățământu nu sunt nici d'ajunsu nici organizate astfel, ca să potă dá numărul de elevi de omenii instruiți și speciali. Cu sistema actuală de bacalaureat nu cred că vom ajunge să avem destui omeni, cari să populeze universitățile noastre, cel puțin în proporțiune cu cele două universități ale Ungurilor, pe cari ni-i luăm de exemplu și ale căroru universități au o poporațiune de vre-o patru mii de elevi. În Transilvania, cu trei milioane de locuitori, străinii, cari nu facu nici jumătate din aceea poporațiune, au mai multe licee decât România întrégă. În Ungaria propriă abia cred că există comitatul (județu), care se nu aibă cel puțin unu liceu.

„Relativu la numărul ingrozitoru de micu alu liceelor noastre, în raportu cu proporțiunea și cu lipsa omenilor instruiți, imi permitu a observa că este păcatu naționalu ca orașe ca Galați, Brăila, Giurgiu, Severin, Ploiești etc. etc., să mai stee fără licee, căci ele sunt adevărate focare de știință și de românismu, și nici unu sacrificiu, ori câtu de mare ar fi, n'ar putea redica nivelulul culturai naționale prin orașele noastre, în modu atâtu de sicuru de iute și de strălucitu, precum aru face aceste licee.

„Cu economiă și renunțându la pretențiuni esagerate d'a face din licee ceva perfectu dintr'odată, înmulțirea liceelor ar costă o sumă relativu mică și gimnaziile noastre, care n'au nici unu înțelesu, s'ar preface în adevărate scoli secundare cu unu scopu bine definitu. Vreând nevrându imi vine întrebarea: cum din atât profesori cât sunt în România, mulți veniți din Transilvania, n'au observat rulu în decursu de atâtia ani? Ministrul instrucțiunei publice din Ungaria — acelu om nefastu pentru Românii de acolo — trebuie să aibă peste 15 ani la acelu ministeru. La noi, precum observă „Românul” în unu număr trecut, pare că nu există acelu rara avis.

La acestea răspunde „Românul”:

Nu numai noi, cari necurmatu am susținutu aci școla și arma, dar stăruim a crede, că nu este nimeni, care să nu fie convinsu, că omul fără instrucțiune este ca unu om fără ochi, și amu putu dice și fără brațe. Noi însă amu vorbitu de patriotismu ér nu de instrucțiune, și dechiărăm îndată, că credem mai lesne, că patriotismul deschide școlile decâtu că instrucțiunea, fără educațiune, produce patriotismul.

Ca să vorbim puțin și să fim mai lesne înțelesi ne întrebăm: Ce scoli, ce gimnazii, ce licee avu poporul grecu, care dela 21 și până la 1830 a întunecat chiar eroismul și patriotismul Elenilor anticu? Ce știință de carte avură eroii dela Arcadion, cari spăimântară omenirea prin olocaustul lor, dela 10 Noemvre 1866, pentru patriă și libertate? Ce știință de carte avură pompierii noștri dela 1848? Ce știință de carte avură vitejii patrioți ai lui Iancu?

Ca să vorbim de Unguri, și numai în timpii din urmă, școlile, gimnaziile și liceele ce avu în Ungaria făcură pe Maghiari să vorbească latinesce pentru a nu vorbi nemșese? Instrucțiunea lor cea mare făcut-a pe Unguri, bărbați și femei, să porțe necurmatu vestmintele naționale, și să împingă manifestarea chiar până la ridicolu? Instrucțiunea lor cea mare făcutu-i-a să se unescă și puindu-se pe lucru să facă cu banii lor vapore pe Dunăre, școli, teatre și chiar academii de musică? Instrucțiunea lor cea mare făcutu-i-a ca dela 1848 și până deveniră egalii cu imperiul Austriei, cu toții, bărbați și femei, să sacrifice viața, să sacrifice averile lor, pentru a propaga Ungaria în totă Europa? Instrucțiunea lor cea mare îi făcu ca în totu timpul esilului să trimită din Ungaria esilaților unu milionu pe anu, numai pentru cheltuielile de propagandă prin presă, prin broșuri și prin felurite mijloce? Și apoi, după triumfu, știința de carte i-a luminat pentru a face scoli bune și multe, în tote comitatele și orașele și nesciința absolută de carte făcutu-ne-a pe noi să nu facem ce n'am făcutu?

Încă odată: amu fostu și suntem pentru răspândirea necurmată și întinsă a instrucțiunii. Repetăm însă că instrucțiunea nu însuflă și patriotismul. Pentru acăsta se cere o educațiune specială și care începe în familiă și se desvôltă apoi la școlă, prin cărțile, cari se dau elevilor, prin metoda, era să dicem, prin suflarea învățatorului și apoi a societății.

Încă unu exemplu pentru ca se fim mai lesne și mai bine înțelesi. Ce știință aveau dascălii noștri români după deschiderea școlilor în urma invasiunii dela 1828? Destul de micuță, și cu tote acestea acei profesori nu numai că dau elevilor mai multu învățământu decâtu aveau dănsii — ei învățau pe totă sêra pentru a putu învăța pe copii a doua zi — dar le însuflau respectul datoriei — nici unulu n'a lipsitu odată dela datoria lui — și le însuflau iubirea de Patria. Așa făcea familia Popp, așa Aaron, așa Simonidi dela Pitești, așa Pavli, etc., etc.

Loculu unde ai născutu, unde ai crescutu, unde ai trăit, unde ai suferit, unde ai iubit, identitatea și solidaritatea de interese, de lupte, de suferințe și de sacrificii, tote acestea împreună constitue iubirea Patriei. Unii dicu, că cei cari iubescu omenirea nu potă avea iubirea patriei lor. Credem din contră că precum cu câtu iubescu mai tare familia mea, cu atâtu iubescu mai multu celelalte familii, poporele, omenirea. Montesquieu dice: „Iubirea de Patriă conduce la îmbunătățirea moravurilor, și acăsta la iubirea Patriei.” „Patria, adăogă Tanile Delord, nu este numai o idee, unu principiu, unu simbol; este o ființă, care există, pe care o vezi, cătră care te adresezi; într'altfelu s'ar dice ore: Patria absintă? Eă de ce nostalgia este o bolă atâtu de durerosă; ea sêmână atâtu de multu cu amorul.” Iubirea de Patriă conține negreșitu și ambițiunea. Precum omul voiesce ca ființele ce iubesc să fie mari și nobile în tote, totu astfelu și patriotulu voiesce ca Patria lui să devie mare, puternică, să devie, de se pôte, lumina lumii. D'aci omul cade și în șovinismu. Sfêșim cu unu cuvântu, care pe mulți îi va ridica în contra noastră: Preferim chiar șovinismul lipsei patriotismului.

SCRIRILE ȚILEI.

Adunarea generală a Reuniunii române de gimnastică și de cântări din locu se convoca pe Duminecă în 1 Martie (17 Fauru) 1885 cu provocare la § 7 b. alinea 2 din statute

Ioan Lungăru,
președinte.

Dr. Ioan Bozocanu,
secretariu.

Esecuțiunile pentru dare au început în Brașov, și mai cu sêmă la Românii din Scheiu, cu totă furia. Executorii nu mai țin sêmă nici de miseria nici de lacrimile bieților omeni, cari în zadar se roga a fi așteptați să plătescă în rate.

Ministrul comunicațiunei și-a retrasu ordinațiunea, prin care se sustrăsesse debitulu postalu scrierei apărute în Bucuresci „Revoluțiunea lui Horea în Transilvania și Ungaria.”

La școla de industriă din Cernăuți au fost în anul 1884 înscriși 356 elevi: gr. or. 10, gr. cat. 15, protest. 36, rom. cat. 102 și evrei 183, așa dară cu 20 mai multu de jumătatea tuturor școlarilor sunt evrei, ér români cei mai puțin. „Candela” se întreabă, decă sunt greco orientali Bucovenii în progresu și îndemna pe preoți a sfătu și îndupleca pe confesionali noștri, să-și trimetă copii la diferite școle și meserii.

Comitetulu definitiv alu „Academiei ortodoxe” pentru literatură, retorică și musică bisericească în seminariul Archiepiscopatu din Cernăuți, se compune din: Al. G. Șandru preș., O. Dujanschi secret. de externe, Th. Gramatovic secret. de interne, G. Georgescu casaru, S. Mărginenu bibliotecaru, T. Timinschi și D. Buracu, orânduitori. Secțiunea liter. o facu G. Popovic preș. cu Dujanschi și Timinschi; cea musicală G. Drobotu preș. cu Gramatovic și Mărginenu. Ședința de Duminecă 4 Ianuaru o deschise G. Șandru prin discursulu la care răspunde In. Pr. Sân. Sa păr. Miopolitu Morariu vorbindu despre concordia, cu care trebuie să selucere contra indiferentismul i religio. M. Bendeschi vorbi despre „înfririrea creștinismului asupra desvôltărei spirituale a omului din punctu de vedere moralu.” O Dujanschi ceti o poeziă ocașională ér chorulu seminariulu cântă psalmul 120. — La ședința solemnă a Academiei ținută în 30 Ian. în sala reședinței au fostu de față mulți oșpeți. S'au cetit trei elaborate — două în limba română — de G. Popovicu Bănățenulu, O. Dujanschi și T. Timinschi. Corulu a cântat 4 bucăți. Succesulu, dice „Candela,” a fostu peste așteptare bunu.

Ministrulu de finanțe va prezenta dietei unu proiectu de lege, pentru înmulțirea monedei de aramă în valore de 2 milioane florini.

D. Iuliu Popu, ospetar în Alba-Iulia, ne comunică că la balulu ce s'a dat în Teuș în folosul docentului a contribuit cu 1 fl. 50 cr, ér nu cu 1 fl, cum a fostu trecut în darea de sêmă.

Cetim în „Curierulu financiaru” din Bucuresci:

„Mai mulți domni deputați și-au însușitu proiectulu de lege asupra „brevetelor de invențiune” aflatu pe biroulu Camerii încă din sesiunea trecută. Proiectulu de lege în cestiune acordă inventatorului pentru orice nouă descoperire și invenții în tote industriile, dreptulu esclusiv de esplotare pe timpu de 5, 10, 15, 20 ani, după raritatea și importanța obiectului inventat și descoperit. Sunt considerate ca nouă invențiuni: invențiunile nouelor produse seu articole industriale; invențiunile de nou mijloce seu nouă aplicațiuni de mijloce deja cunoscute pentru obținerea unui rezultat seu a unui produsu industrialu. De asemenea voru fi considerate ca nouă descoperiri orice obiecte care înainte au fostu necunoscute în esența lor. Nu se potă breveta: 1) compozițiile farmaceutice seu orice felu de remedii; 2) planurile și combinările de credit și de finance. Străinii potă dobândi în România brevete de invențiă; o descoperire brevetată în străinătate se va putu breveta și în România. Orice vătămă adusă drepturilor persoanei breveta, fie prin fabricația articolelor produse, fie prin întrebuițarea mijlocelor sale care sunt breveta, constitue delictulu de contrafacere pedepsitu cu amenda de 200—2000 lei și cu închisore dela 15 zile până la 6 luni. În casu de recidivă, contra-făcătoria se voru pedepsi pe lângă amenda susmenționată cu închisore dela 2 luni la unu anu. Proiectulu de lege asupra brevetelor industriale e menitu, împreună cu altele, a favorisa desvôltarea industriilor în țeră.”

Bugetulu ministerului de răsboiu alu României pe anul viitor 1885—86, distribuitu deputaților, cuprinde crearea a încă două batalione de geniu, a unui regimentu de roșiori Nr. 4. și a unei școle de răsboiu.

Bugetulu datoriei publice a României pe exercitiulu 1885—1886 este de 51.129,172 lei, 94 bani. Comparându acăsta cifră cu aceea din bugetulu anului 1884-85 în suma de 50.130,063, 87, b., rezultă unu sporu de 999,109 lei. Acestu sporu ministrulu de finance îl justifică prin agiulu esorbitant alu aurului și prin faptul că anuitatea rentei amortisabile 5% s'a calculat asupra întregi valori a rentei emise, pe când în anul 1884-85 ea a fostu calculată numai asupra valorii rentei rămase în circulațiă.

„Gil Blas” a adresat unu apelu pentru facerea unui album intitulat „A 83-a aniversare a lui Victor Hugo.” Fără deosebire de naționalitate nici de partidă cele mai înalte ilustrațiuni contimporane au răspuns la acestu apelu; se pôte dice că Victor Hugo va fi celebrat acuma de elita intelectuală a lumii civilizate. Între o mulțime de sutimi de nume, cităm pe următorii: Aly, bei de Tunis; Carolu I. regele României; Sarah Bernhardt; Emilio Castellar; Elisabetha, regina României; Gent, președintele confederației Elvetice; Moritz Jocay; F. de Lesseps; Pasteur; J. Richepin; H. Rochefort; Mihailu Rosetti; Sacher Massoch; Scholl; Tricupis; Emile Zola; etc. Aniversarea a 83-a a lui Victor Hugo va fi la 26 Februarie st. n.

Spaime și agitațiuni.

Mai zilele trecute „Ellenzék,” voidu să arate că noi Românii nu suntem împedcați de a ne cultiva limba noastră, spunea că ministrulu a aprobatu statutele reuniunii „Opinca.” Nu trecu însă multu, și comitetulu provisoriu ne făcu cunoscutu, că statutele s'au înapoiatu de ministru, care cere să se facă unele modificări.

„Ellenzék,” în locu să se rușineze că a spus unu neadevêru, profită acum de neintărirea statulelor și începe a agita în contra „Opinței” într'unu modu, care numai cinste nu-i pôte face. Într'unu articolu, isvoritu din nisce creeri cari suferu de bóla agenților secreți, provoca organele guvernului să vegheze asupra unui „agentu,” care recrutează aderenți pentru numita reuniune, înainte de a fi întărite statutele ei.

„Cine pôte garanta pentru aceea — dice speriatulu „Ellenzék” — că astfelu de agenți nu subminetă constituțiunea, nu lucră în contra integrității patriei seu că nu ațită chiar la răscolă? Nimenea. Tocmai de aceea ar fi de doritu să veghiăm asupra lor și să-i împedcăm de a putu turbura pacea publică și amicitia dintre poporele noastre. Noi suntem, nu-i vorba, aderenți credincioși ai liberei cugetări și ai liberei acțiuni (?), dar dispozițiunea noastră în acăsta privință nu pôte merge așa departe, ca să permitem a ni se da focu casei noastre pe deasupra capetelor noastre. Casa este trecută în cărțile funduale pe numele nostru în istoria poporelor; pentru susținerea ei intactă suntem în prima liniă responsabil; de aceea e datoria noastră să veghiăm și orice mișcare, ce se provoca de nisce „mișei” fără consciință, să-o urmărim cu atențiune și să-o conducem în albia ei ordinară.”

Bietulu scriitoru dela „Ellenzék” visase peste nopte că cine-va îl cînșteșce cu o casă — se vede că stă rău — dar că nisce făcători de rele vrea să-i dea focu

Dimineta deșteptându-se și vedându-se că a fost în vis, ceea ce el n'a dorit — ca țiganul — să cădă necăzului pe »Opinca« în contra căreia agitază.

Agentii maghiarisării din Clușiu strigau mai deunăci că dacă, Românii își înființează o reuniune ca »Opinca« pentru conservarea naționalității lor proprii, de ce se nu pôtă Maghiarii din Clușiu înființa o reuniune pentru propagarea și lățirea maghiarismului? Cu ce-o se-și mai justifice acum planul de maghiarisare în stil mare pe cale socială, după ce le denegă Românilor chiar și dreptul de a avé o reuniune numai pentru dezvoltarea lor fără nici un scop agresiv? Nu este acesta o dovadă mai multă că ei voiesc nimicirea Românilor?

Procesul de presă pentru calumnia.

La 21 Februarie s'a pertractat înaintea curții cu jurați din Arad procesul de presă intentat redactorului foiei șoviniste »Alfold« de către d. Ioan Moldovanu. Redactorul Tiszi declarase în »Aradi Hirlap« pe d. Moldovanu de trădător de patriă de frunte, fiindcă acesta e aderent alu programei din Sibiu.

Tiszi a fost apărut de avocatul Nicolici, care a dicit că dreptate a avut acuzatul să tracteze astfel pe acuzatorului. Tiszi, în apărarea sa plină de »spiritu patriotic«, a declarat că și când ar fi pus în furcă, ar numi trădător de patriă pe toți câți țin la programul din Sibiu, care întesce să rupă Ardélul de Ungaria. Toți »patrioții« câți au fost de față au aprobat vorbele lui Nicolici și Tiszi.

Acuzatul a fost achitat cu 10 contra 2 voturi fiind aplădat de public. Mare e bucuria printre Maghiari. Curios e că juriul a recunoscut că articolul l'a scris acuzatul Tiszi și că în el se cuprinde vătămă de onoare, și cu toate acestea verdictul a fost: nu-i vinovată de aceste delict.

Judece cetitorii noștri, că ce au voit să arate Maghiarii din Arad cu un asemenea verdict altceva, decât nu să demonstreze în contra juriului din Sibiu

O voce în cauza pretinsei »frățietăți« din Clușiu.

Din nordul Transilvaniei, Febr. 1885.

Domnule Redactor! Precum am vădută prețuita foie »Gazeta« de când a eșit cel dintâiu Nr. nu încetă de a comunica plângeră peste plângeră. Să nu cugețai cumva dintru început cumcă și eu am pățit ceva cu »frății« Maghiari! Trebuie să le dicit »frați«, căci la ospetul din 12 Febr. au dicit unii, că ei frățietate vréu, au vrut totdeuna și vréu și pe viitor..... Veți bine că n'au dicit neadeveru. Românii totdeuna au vrut pacea, au vrut frățietatea și buna înțelegere. Acesta au documentat'o și în faptă nu numai cu vorba. Lucrul stă însă așa, că cu conlocitorii Maghiari nu mai poți să te înțelegi. Dicit una și densii și-au cuvântul și și-l întorc în toate stadiile metamorfosării și pe urmă te publică de »agitator, nepatriot, viperă etc.« Nu e de lipsă să enumăr eșemple, căci cine a urmărit foile românești și cele maghiare din Clușiu numai de un an de zile începe se pôte convinge. Foile maghiare în continuu ne-au arătat de cei mai răi patrioți ai acestei patrie, și până acolo au ajuns »civilizatorii Orientului din Clușiu« încâtă își spărgeau ferestrele și pe drum te scuipau. Și apoi încă tot noi să vorbim de frățietate, noi să ne încercăm a ne înfrăți noi cei batjocuriți și făcuți gunoi prin espresuni, cari numai în dicționarul maghiar se află?!

Ôre pentru ce să ne umilim noi și mai tare, ôre nu ne-am umilit destul? Aș dori să ne arête Maghiarii cu documente cumcă noi Românii am fost și suntem patrioți răi, că am lucrat în contra statului și în contra dinastiei. Documente vréu și nu întorsuri și frase bombastice, cu cari se scôlă ei și în contra celui mai mare adevăr constatată.

Noi pacea o voim și tot păcnic am fost, trebuie dară ca acum ei să ne arête că vreau pacea și buna înțelegere. Eu după cât cuprind cu creerii mei așa înțeleg frățietatea, că cât are fratele am și eu, Eu să-i respectez dreptul lui și el pe al meu.

Dér Maghiarii ôre așa fac? Ei trebuie să purcedă la înfrățire reparând mai întâiu daunele cauate, apoi să se arête a fi demni de frățietatea noastră și atunci apoi bucuosă îi vom privi de frați, altmintrelea nu, fiindcă eu tocmai atâta drept am în această patriă cât și Maghiarul, prin urmare noi Românii așteptăm dela densii în faptă înfrățirea; nu o voiesc, pentru ce ôre să o voim noi?

Nestor.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

Viena, 24 Februarie. — Părechea principară de coronă a plecatu erî séra în Orient. La gară au apărut comitele Kalnoky, Chottek,

Wilizek, Stefan Karolyi, Wurmbrand, scriitorul Weilen, membrii ambasadei belgiane.

Paris, 24 Februarie. — Camera a respins supra-taxa de 4 fr. pusă pe cereale declarând guvernului că suprataxa de 3 fr. este de ajuns.

DIVERSE.

Balul român din Viena. — »Neues Wiener Tagblatt« dela 17 Februarie conține în edițiunea de séra o cronică a balului român ce s'a dat de Românii din Viena. Raportul se dătorază penei d-lui Max Schlesinger, foiletonistul numitei foi. Iată cum sună în resumatul acestu raport:

Când Goethe în »Divanul vest-ostic« făcù o mulțime de reflexiuni atât de profunde asupra relațiilor lumii orientale cu lumea occidentală, programul carnavalului vienesu nu vorbea încă de balul român; altfel marele poet și cugetător german ar fi găsit de sigur un loc în »Divanul« său pentru această splendidă sêrbătoare orientală-occidentală, la care civilizațiunea Occidentului era reprezentată prin elemente orientale. Nu trebuie să n'țelegem prin acesta numai covorele orientale, care eu decorat cu profusiune balul român, ci totalitatea fisionomică a societății balului, pe care se pare că o n'cungiură un aer oriental, — se vedù acolo capete femeesci, care nu se vedù de loc, séu forțe rară la balurile de elită ale vestului, capete cu nnu profil unic în felul său, cu ochi cari au o altă limbă decât ochii balurilor de elită ale Europei vestice și se aud nume care oferă un contrast acustic plăcut față cu numele ce se aud de obicei; capete noue, ochi noi, nume noue marcheză acestu cal vest-ostic. D. Max Schlesinger descrie apoi decursul și societatea balului, spune că și prințul de coronă Rudolf ar fi avut dorința a asista, dér oboséla l'a împedat. La 4 ôre dimineața, dice cronicarul, se jucă ultimul cuadril și dănuțurile pot fi cu deosebire mulțamite de balul Românilor, căci pentru ele a fost nu numai cel mai oriental, dér și cel mai prețios bal din acestu sezon.

Turburări în Paris. — Peste așteptare înmormentarea publicistului și comunistului Jules Valles a adunat o nenumărată mulțime de lume și au fost demonstrațiuni contra Germanilor; totodată au fost încărări sângerose între socialiști și studenți. La casa mortuară în bulevardul St. Michel (cuartierul studenților), se adunaseră mulți lucrători înainte de ameli. Se împărțeau buchete roșii și foi volante socialiste și anarchiste.

De-a lungul bulevardului se înșiraseră studenți, micî comersanți și servitori de prin birturi. Circulația stagna. Mulțimea se puse în mișcare strigându: »Trăiască Comuna!« Cadavrul lui Valles era într'unu cosciug simplu după dorința rēposatului.

În urma carului funebru mergea Rochefort, deputatul Laguerre, mulți diariști și publiciști radicali, revoluționari din toate țerile, apoi societăți de lucrători cu steguri roșii și anarchiști cu steguri negre. Stegurile avéu diferite inscripțiuni, ca: »Ni Dieu, ni maître!« Intre embleme era și o cunună de violele cu inscripția: »Socialiștii germani din Paris.« Imprejură mai erau vre-o de ce Germani. Intre studenți se lăți iute strigătul: »Aici sunt Germanii cu o emblemă germană! Jos cu ea!« Într'o clipă se formă un convoiu de studenți paralel cu cortegiul mortuar și se aușiră strigăte: »Jos cu stégul german! Jos cu Prusienii! Trăiască Franța!« La început strigătele erau mai mult batjocoritoare, decât amenințătoare, dar nefăcându-se pe gustul studenților, ba din contră un stégu roșu cu inscripția: »Les égaux du XI arrondissement« alăturându-se simbolic pe lângă emblema germană, atunci convoiul studenților se mări și lumea încep să strige amenințător: »La o parte cu emblemele germane! În noroiu cu ele! Jos cu Bismarck! Jos cu Germania! Trăiască Alsacia și Lorena!« Socialiștii luară iute în mijlocul lor pe Germanii și cu bastoane erau gata să-i apere. Imprejură se striga tot mai tare: »Smulgeți-le emblema germană! Fie-vé rușine de a fraterniza cu Germanii; sunt spioni!« Așa au mers până în bulevardul Saint-Germain.

Socialiștii răspundeau studenților cu sarcasme, ridicau pălăriile și strigau: »Trăiască Comuna!« Când însă fu aruncat un ciomag spre emblema germană, când studenții voră să spargă cortegiul și un studentu avéu idea nefericită de a arunca nisip și pietre asupra socialiștilor, aceștia înfuriăți strigară: »Trăiască Comuna!« și năvăliră cu bețe asupra mulțimii, dera cu petre și noroi și bătură pe unii studenți până la sange. Pe drum până la podul Senei fură numai provocări furtunose și strigăte: »Jos Germania! Jos cu Bismarck! Omoriți pe Prusaci!« Trăiască Socialiștii, Trăiască Comuna!« Lângă un șanțu eșiră socialiștii, loviră cu bastoane și umbrele în lume și se încărară cu publicul, încât mulți fură răniți. Un studentu fiind atacat de mulți socialiști, alți studenți îi veniră în aju-

toru, dar fură respinși de socialiști. Publicul își esprima indignarea, dar fugea de petre și noroiu. Dincolo de Sena fu mai liniște. În piața Bastiliei era multă lume. La columna Iulia se aușiră strigăte: »Trăiască revoluția! Trăiască Comuna!« totu așa în strada La-Roquette, unde érași se făcurea învâlmășeli.

Un ofiter de poliția dispărut. — Se scrie din Varșovia dela 17 Fauru n. că ofiterul polițienesc din Varșovia Șșerba, care se bucura de mare încredere la generalul Tolstoi și care cu ocaziunea întelnirii dela Skiernevice fusese însărcinat cu siguranța țarului, a dispărut fără urmă. Dela plecarea familiei împărătesc dela Skiernevice, Șșerba nu s'a mai întors în Varșovia. Tote cercetările întreprinse de poliția până acum au rămas fără rezultat. Abia acum i s'a permis presei să comunice publicului faptul, ca cu ajutorul lui să se facă noue cercetări. Unii dicit că ofiterul a cădută jertă pre marelui său zel. Cu ocaziunea descoperirii unui grup social-revoluționar, s'a purtat așa de aspru, încât comitetul revoluționar secret l'au pus la index și la întorcere dela Skiernevice, ofiterul a cădută pe drumu către Varșovia în mâinile rēsbunătorilor. Alții spun că Șșerba a fost un aliat secret al nihilistilor, dela cari primind o misiune n'a implinit'o și astfel nihilistii l'au executat pe el. Administrațiunea polițienescă vede în această misterioasă disparițiune cea dintâiu manifestare îngrozitoare a reaparițiunii celor secerăți, S'a apeliat, printr'o circulară, și la ajutorul poliției din streinătate, să ceute pe ofiterul dispărut.

Clerul în Grecia și în Rusia. — După »Orthodoxul« sunt în Grecia 7 mitropoliți, 11 arhiepiscopi și 18 episcopi, a cărora întreținere îl costă pe stat anual 321,019 lei. Numărul bisericilor este 7,518, éra alu mănăstirilor 168, din cari 23 de călugărițe; din toate mănăstirile sunt rom. cat. 7. În toate mănăstirile se află 2116 monachi și 541 de călugărițe. Veniturile mănăstirilor se urcă la suma de 2.018,892 lei, éra spesele la 1.247,064 lei. Ierarchii rom. cat. sunt: 3 arhiepiscopi și 4 episcopi. După censul bisericesc pentru anul 1883 locitorii în Rusia, peste 100 milioane la număr, sunt împărțiți în privința confesiunii, cum urmază: ortodoxi 65 de milioane, diferite secte 12 milioane, rom. cat. 8 milioane, protestanți peste 3 milioane, armeni aproape 2 milioane, jidani și mahomedani câte 3 milioane. Rusia are 59 de diecese cu 61 de episcopi, între cari sunt 3 mitropoliți și 17 arhiepiscopi. Clerici mirenii séu albi sunt peste 100.000, ér călugări 19.200. Acolo sunt 636 de catedrale, 41.147 de biserici și 13.877 de capele. Mănăstiri sunt 385 de călugări și 167 de călugărițe. Facultăți teologice sunt 4 cu 950 de studenți, ér seminare 53 cu 14.800 de studenți. În ultimul an au intrat în sênul bisericii ortodoxe 10.818 de inși și anume 4.796 din păgân, 3.295 din secte, 1.027 rom. cat., 700 protestanți, 572 jidovi, 419 mahomedani și 11 armeni.

Averea Rothschildilor. — Frații de Rothschild din Frankfurt pe Main, baronii Willy și Mayer Carol au făcut deunăci declarațiunea veniturilor lor spre a servi de basă la impozitul personal. După acele documente baronul Willy de Rothschild se bucură de un venit anual de 4.788.000 mărci sau 5.900.000 franci. Baronul Mayer însă nu-i așa bogat: el nu pôte cheltui într'unu an mai multu de 4.560.000 mărci séu 5.700.000 franci. E dreptu, că s'ar găsi unii să se mulțimescă cumai puțin.

LICITAȚIUNI.

Primăria urbei Tecuciu, licitați la 10 Februarie 1885, pentru construirea a 17 corpuri barace în piața principală a acestei urbe conformu planului și devisului care se urcă la suma de 17.357 lei.

Comitetul permanent din jud. Brăila, licitați la 25 Februarie curentu atât la acestu comitetu, câtu și la acela alu jud. R.-Sărati, pentru construirea podului de peste apa Buzeu, punctul Zatinul, valoarea după devisu e de lei 56.563.

Comitetul permanent din jud. Vlașca, licitați la 30 Martiu 1885 pentru reparatul, impetruirea și aprovizionarea cu petriș a 13.800 metri liniali șoseaua de pe calea Giurgiu-Pitești, costul după devisu e de lei 283.667, ér garanția provizoriă 5% asupra acestei sume.

Căile ferate române, se cere furnitura a 500 piloți de ștejaru de 12 metri lungime, la una din gările Verșiorova-Focșani și furnitura totu de 500 piloți de ștejaru de 12 metri lungime la una din gările Bărlad-Tecuciu-Roman și Adjud-Ocna. Amatori voru presenta ofertele deosebitu pentru fiecare furnitură la secțiua P până în ziua de Mercuri 25 Febr. curentu st. nou.

Ministrul de răboiu, avendu necesitate de 10.000 hărșii de melu negru naturale, argăsite séu neargăsite, face cunoscut celor ce posedă asemenea hărșii, ca până la 16 Febr. curentu să adreseze Ministerului ofertele prezentându și modelu din hărșile ce oferă.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aure'u Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 23 Februarie st. n. 1885.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including gold and silver prices, interest rates, and various bonds.

Bursa de Bucuresti.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, showing official rates and prices for various securities and bank notes.

Cursulu pietei Braşov

Table with financial data for the Braşov market, listing prices for various banknotes and currencies.

Anunţăm acelor onoraţi cetitori, cari voru binevoii a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numerii dela începutul anului 1885 prin urmare potu se aibă colecţiunea completă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Advertisement for Iosif Both, an optician and mechanic in Braşov, advertising optical products and watch repairs.

Advertisement for a pendulum clock, highlighting its quality and price, offered by I. H. Rabinovics.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuş-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table showing train schedules for routes between Predeal, Budapest, Teiuş, and Arad, including departure and arrival times for different train types.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grase.